

Pääsiäiskauden seitsemännen viikon maanantai

Päivän epistola

(Ap.t. 21: 8 – 14)

”Niinä päivinä Paavali ja me, jotka olimme hänen kanssaan, lähdimme liikkeelle, ja niin tulimme Kesareaan. Siellä menimme evankelista Filippoksen luo ja majoituimme hänen kotiinsa. Hän oli yksi seitsemästä avustajasta, ja hänellä oli neljä naimatonta tytärtä, joilla oli profetoimisen lahja. Olimme olleet kaupungissa jo useita päiviä, kun sinne saapu Agapos -niminen profeetta. Hän tuli luoksemme, otti Paavalilta vyön, satoi sillä jalkansa ja kätensä ja julisti: ”Näin sanoo Pyhä Henki: tällä tavoin juutalaiset Jerusalemissa sitovat sen miehen, jonka vyö tämä on, ja luovuttavat hänet pakanoiden käsiin.” Tämän kuultuamme me yhdessä Kesarean uskovien kanssa pyysimme, ettei Paavali menisi Jerusalemiin. Mutta Paavali sanoi: ”Miksi te tuollaista puhutte, miksi itkette ja raastatte minun sydäntäni? Minä olen valmis kahleisiin ja kuolemaankin Jerusalemissa Herran Jeesuksen nimen tähden.” Kun hän ei antanut periksi, me rauhoituimme ja sanoimme: ”Toteutukoon Herran tahto.”

Tekstimme alku on nykyisen suomennoksen mukaan ”Seuraavana päivänä lähdimme”. Selvennöksen vuoksi olen käyttänyt vanhempaan (1700 -luvun) käännökseen perustuvaa tulkintaa tekstistä. Osa erikielisistä Raamatun käännöksistä käyttää vastaavanlaista käännöstä. Näin teksti ilmaisee, ketkä tässä matkustavat. ”Lähdimme” kertoo siitä, että nyt mukana on Luukas.

Paavali on tullut kolmannelta lähetysmatkaltaan Palestiinaan ja on kulkemassa kohti Jerusalemia. Palestiinan Kesareassa he majoittuvat Filippoksen luona, joka oli yksi seitsemästä avustajasta (diakonista) (vrt. Ap.t. 6: 5). Tällä oli ”neljä naimatonta tytärtä, joilla oli profetoimisen lahja”. Profetoiminen on Pyhän Hengen lahja, jonka avulla henkilö kykenee ilmaisemaan Jumalan tahdon arvovaltaisesti. Tämä lahja oli sekä miehillä että naisilla (1. Kor. 11: 4 – 5). Monella Raamatun naisella oli profetoimisen lahja: Mirjam (2. Moos 15: 20 – 21), Debora (Tuom. 4: 4), Hulda (2. Kun. 22: 14), Jesajan vaimo (Jes. 8: 3, 1930 -luvun suomennoksessa häntä kutsutaan ”profeetta-vaimoksi, myös suurin osa maailman raamatunkäännöksistä käyttää sanaa profeetta Jesajan vaimosta), Neitsyt Maria (Luuk. 1: 46 – 55) ja Hanna (Luuk. 2: 36 – 38).

Juudeasta tullut profeetta Agapos on ollut esillä jo aikaisemmin, kun hän Antiokiassa ennusti suuresta nälänhädästä (Ap.t. 11: 28). Agapoksen profetiaa tehostaa hänen samanaikainen toimintansa, joka konkretisoi opetuksen. Tällainen opetustapa oli käytössä jo Vanhan testamentin profeetoilla (vrt. 1. Kun. 11: 29 – 32; Jes. 20: 2 – 6; Jer. 13: 1), tällaisesta toiminnasta on käytetty nimeä teon saarna.

”Luovuttavat hänet pakanoiden käsiin” tuo mieleen Jeesuksen kärsimyshistorian. ”Pyysimme, ettei Paavali menisi Jerusalemiin” ei ollut ensimmäinen kerta, kun Paavalia pyydettiin olemaan menemättä Jerusalemiin, samaa oli pyydetty jo Paavalin ollessa Tyyroksessa (Ap.t. 21: 4). Paavali oli myös itse ennakkoinut Jerusalemissa mahdollisesti tapahtuvia asioita (Ap.t. 20: 22).

”Minä olen valmis kahleisiin ja kuolemaankin Jerusalemissa Herran Jeesuksen nimen tähden.” Tämän Herra oli ilmoittanut jo aikaisemmin näyssä Ananiakselle, joka laittoi kätensä Saulin päälle, jotta tämä saisi näkönsä takaisin ja täyttyisi Pyhällä Hengellä (Ap.t. 9: 16 – 17). Jo aikaisemmin apostolit iloitsivat siitä, että he olivat saaneet kunnian kärsiä häväistystä Jeesuksen nimen tähden (Ap.t. 5: 41).

”Toteutukoon Herran tahto” tuo mieleen Jeesuksen rukoilemassa Getsemanen puutarhassa: ”Isä, jos tahdot, niin ota tämä malja minulta pois. Mutta älköön toteutuko minun tahtoni, vaan sinun.” (Luuk. 22: 42)

Päivän evankeliumi

(Joh. 14: 27 – 15:7)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Minä jätän teille rauhan. Oman rauhani minä annan teille, en sellaista jonka maailma antaa. Olkaa rohkeat, älkää vaipuko epätoivoon. Kuulittehan, mitä sanoin: minä menen pois, mutta tulen taas teidän luoksenne. Jos rakastaisitte minua, te iloitsisitte siitä, että minä menen Isän luo, sillä Isä on minua suurempi. Olen puhunut tästä jo nyt, jotta te uskoisitte, kun se tapahtuu. Paljon en kanssanne enää puhu, sillä tämän maailman ruhtinas on jo tulossa. Mitään valtaa ei hänellä minuun ole, mutta tämän täytyy tapahtua, jotta maailma tietäisi, että minä rakastan Isää ja teen niin kuin Isä on minun käskenyt tehdä. Nouskaa, me lähdemme täältä!” ”Minä olen tosi viinipuu, ja Isäni on viinitarhuri. Hän leikkaa minusta pois jokaisen oksan, joka ei tuota hedelmää, mutta jokaisen hedelmää tuottavan oksan hän puhdistaa liioista versoista, jotta se tuottaisi hedelmää entistä enemmän. Te olette jo puhtaat, sillä se sana, jonka olen teille puhunut, on puhdistanut teidät. Pysykää minussa, niin minä pysyn teissä. Eihän oksa pysty tuottamaan hedelmää, ellei se pysy puussa, ja samoin ette pysty tekään, ellette pysy minussa. Minä olen viinipuu, te olette oksat. Se, joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, tuottaa paljon hedelmää. Ilman minua te ette saa aikaan mitään. Joka ei pysy minussa, on kuin irronnut oksa: se heitetään pois, ja se kuivuu. Kuivat oksat kerätään ja viskataan tuleen, ja ne palavat poroksi. Jos te pysytte minussa ja minun sanani pysyvät teissä, voitte pyytää mitä ikinä haluatte, ja te saatte sen.”

Juuri ennen tätä tekstiä Jeesus oli ilmoittanut, että Hän on menevä pois ja että opetuslapset saavat Pyhän Hengen. Tämä aiheutti hämmennystä opetuslasten keskuudessa. Sen takia Jeesus ilmoittaa jättävänsä heille rauhan. Rauha merkitsee yhteyttä Jumalaan, sopusointua Hänen kanssaan. Hän kehottaa opetuslapsia löytämään rauhan, Hänen rauhansa, silloin maailma ei voi tukahduttaa opetuslapsia. Tämä Jeesuksen rauha on yhdistävä opetuslapsia. Rauhan toivottaminen kuului juutalaisten tervehtimisiin niin kohdattaessa kuin erottaessa. Rauhan toivotus on osa myös kristillistä jumalanpalvelusta.

Jeesus kehottaa opetuslapsiaan rohkeuteen. Ensinnäkin, he eivät ymmärrä Hänen puhettaan pois menemisestä. He ehkä pelkäävät menettävänsä sen turvan, minkä he ovat kokeneet saaneensa Jeesukselta Hänen maanpäällisen toimintansa aikana. Toiseksi Jeesus valmistaa heitä Hänen tulevaan kärsimyksensä. Opetuslapsilla ei vielä ollut käsitystä Jeesuksen todellisesta tehtävästä eikä ymmärrystä ylösnousemuksesta. Edelleen opetuslapset näkevät Jeesuksessa vain ihmisen. Jeesuksen poismeneminen tarkoittaa alistumista naulittavaksi ristille, joutumista (hetkellisesti) tämän maailman ruhtinaan (Saatanan) vallan alle. Saatanan vallan Hän voittaa kuoleamalla ristillä.

”Isä on minua suurempi” ei merkitse sitä, että Jeesus olisi pienempi tai alisteisessa suhteessa Isään. Johanneksen evankeliumi korostaa koko ajan Isän ja Pojan yhteyttä. Tässä tuodaan esille se Johanneksen evankeliumin ajatus, että Jeesus toimii maailmassa Jumalan edustajana. Hän on kuuliainen sille, mitä Hän on nähnyt tai kuullut Isältä. Tässä on muistettava myös se, että Poika saa alkunsa, syntyy Isästä iankaikkisuudessa. Tässä mielessä Isä on Poikaa suurempi, sillä Isä on Pojan olemisen syy iankaikkisuudessa.

Jeesus kertoo tämän edeltäkin opetuslapsilleen vahvistaen heidän uskoaan, jotta he ymmärtäisivät, mitä tapahtuu Jeesuksen kärsiessä ja kuollessa.

”Paljon en kanssanne enää puhu, sillä tämän maailman ruhtinas on jo tulossa. Mitään valtaa ei hänellä minuun ole, mutta tämän täytyy tapahtua, jotta maailma tietäisi, että minä rakastan Isää ja teen niin kuin Isä on minun käskenyt tehdä.” Maailman ruhtinas tarkoittaa Saatanaa. Saatanalla ei kuitenkaan ole mitään valtaa, ei edes sinä aikana, kun Jeesus lepäsi haudassa. Kristuksella ja Hänen seuraajillaan ei voi olla mitään tekemistä Saatanan kanssa, hänen kanssaan ei tehdä sopimuksia. Jeesus on esimerkki tästä, Hän tuli ihmiseksi, mutti ei tehnyt syntiä vaan ollessaan maailmassa pysyi aina Jumalan yhteydessä. Kristuksen kärsiminen ristillä ja kuolema tapahtuu siksi, että Jeesus rakastaa Isää ja tekee Isänsä tahdon mukaisesti.

Saatanalla ei ole valtaa, mutta häntä kutsutaan maailman ruhtinaaksi. Hänen toimintamahdollisuutensa on siinä, että ihmiset tekevät pahuuden töitä. Maailma tässä yhteydessä tarkoittaa Jumalasta erossa olevaa maailmaa ja tässä maailmassa Saatana on ruhtinas.

”Minä olen tosi viinipuu, ja Isäni on viinitarhuri.” Vanha testamentti pitää Israelia viinitarhana. ”Minä olen tosi viinipuu” merkitsee, että minä olen tosi Israel. Profeetta Jesajalla on ”laulu viinitarhasta (Jes. 5: 1 – 7), joka voi olla tämän lauseen takana. Jeesus täyttää sen kutsumuksen, jossa Israel epäonnistui (vrt. myös Jer. 2: 21; Hes. 19: 10 – 14; Mark. 12: 1 – 12). Johanneksen evankeliumissa oleva kuvaus eukaristiasta (6: 51 – 58) yhdistää viinin Jeesukseen. Lauseen tarkoitus on korostaa ihmisen yhteyttä Jeesukseen. Jeesusta voi tässä pitää juurina. Isä on se, joka pitää huolta viinitarhasta. Viinipuun oksia ovat ihmiset. Liturgian aikana piispa rukoilee: ”Jumala, katso alas taivaasta ja näe tämä viinitarha. Lähesty armolla ja vahvista se, minkä Sinun oikea kätesi on istuttanut”. Samalla hän siunaa kirkkokansaa kaksihaarisella kyntteliköllä (dikiri) ja ristillä. Piispan rukouksessa pyydetään Jumalan läsnäoloa ja vahvistusta paikalliselle kirkolle (seurakunnalle). Rukouksen teksti on Psalmien kirjasta (Ps. 80: 15 – 16).

”Hän leikkaa minusta pois jokaisen oksan, joka ei tuota hedelmää.” Vanhassa testamentissa kerrotaan Jumalasta, joka leikkaa pois tarpeettomia oksia. Oksan pitää olla yhteydessä juureensa. Oksan pitää tuottaa hedelmää. Voi olla, että tässä kohdassa evankelista Johannes varoittaa perustamisensa seurakuntien jäseniä uskon kätkemisestä vainojen aikana. Uskon tuominen esille vain puheen kautta ei riitä, usko tulee todelliseksi toiminnan kautta. Jaakobin kirjeessä tämä asia tehdään selväksi: ”ilman tekoja usko on hyödytön” ja ”niin on uskokin kuollut ilman tekoja (Jaak. 2: 20, 26).

”Te olette jo puhtaat, sillä se sana, jonka olen teille puhunut, on puhdistanut teidät.” Tämä lause voi viitata Jeesuksen sanoihin: ”Se, joka on kylpenyt, ei tarvitse pesua, hän on jo puhdas. Ja te olette puhtaita.” Toinen, harvinaisempi merkitys olisi, ”Te olette jo leikatut (tai karsitut)”, jota on käytetty joissakin käännöksissä. Tämä sanan toinen merkitys ei muuta tekstin merkitystä vaan sopii hyvin tähän yhteyteen. Näillä sanoilla rohkaistaan opetuslapsia, sillä heitä ei leikata pois. Osa Kirkon opettajista korostaa, että Jeesuksen opetus vaikuttaa samalla tavoin kuin Isä leikkaisi oksia pois. Kristuksen opetus parantaa oksia, siis ihmisiä, terveiksi.

”Se, joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, tuottaa paljon hedelmää.” Lauseen nähdään viittaavan

kahteen eri asiaan. Ensinnäkin se kertoo lähetystyön tuloksista. Toiseksi se viittaa kristilliseen elämään. Kuivien oksien kohtalosta kertovat myös muut evankeliumit. Lauseessa myös korostetaan sitä, että ihmisten on pysyttävä yhteydessä Kristukseen.

”Jos te pysytte minussa ja minun sanani pysyvät teissä, voitte pyytää mitä ikinä haluatte, ja te saatte sen.” Lauseen ensimmäinen osa tarkoittaa Jeesuksen opetusta. Kristittyjen tulee noudattaa elämässään Hänen opetustaan. Se, joka ei noudata opetusta, itse irroittaa itsensä Jeesuksen yhteydestä. Lauseen jälkimmäinen osa viittaa rukoukseen. Jeesuksessa pysyminen tuo pohjan luottamukseen rukouksen toteutumisesta.